

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLARDA NESNELEŞEN HAYVAN
İMGESİNİN SANATSAL TEMSİLİ

Eyüp GÜNAYDIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doçent Nuray AKKOL

Çankırı - 2021

GİRİŞ

Günümüzde hayvanlar üzerine yürütülen kuramsal tartışmaların başında hayvan temsili gelmiştir. Hayvan insanlar tarafından bir nesne olarak kabullenilerek yeryüzündeki canlı varlığı unutulmuştur. Bu durum onun kendi varlığını temsil etmediği, ya da temsil edilmemesi gerektiğini göstermez. Bu da bize hayvanın temsil ve temsilci olduğunu ifade etmektedir. Sanatta, popüler bilimde ve kitle kültüründe karşımıza temsil olarak çıkmaktadır. Bazı kültürel gelenekler içinde ise hayvan insani veya ilahi bir şeyin temsilcisi konumundadır. Filozoflar, insanlarla hayvanlar arasında farkın olduğunu rasyonel düşünce, dil ve ölüm üzerinden savunmuşlardır. Bataille'ye göre rasyonel düzenin temelinde insanın aşkınlığı yatar, bu aşkınlık indirgenemez olan hayvan doğasının kurban edilmesini gerektirmiştir. Aristoteles insan ve hayvan arasındaki farkı akıl yürütme yetisi üzerinden savunmuştur. Doğanın hiçbir şeyi boşuna yaratmayacağını bu nedenle hayvanların insanlar için yaratıldığını ileri sürmüştür. Bataille ise bu iki varlık arasındaki farkı aşkın olma durumu üzerinden ifade etmiştir. Ortaya konan bu düşüncelerin doğrultusunda kapitalist modernliğin tüm çabalarına rağmen hayvanlar tamamen ortadan kaybolmamıştır. Varoluşları hortlağımsı bir hal alarak sanatın varlığı ile ortaya konan çalışmalarda kayıp bedenler suretsiz biçimde görünür olmuştur. Yapılan bu araştırma kayıp gönderge olan hayvanın çağdaş sanat yapıtları içinde verilen örnekleri ve sanatçı tavırlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüz sanatında ortaya konulan çalışmaların insan odaklı oluşu ve hayvanlar ile ilgili yeterli çalışmaların olmayışı bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın yöntemi nitel araştırma yaklaşımları arasında yer alan eylem araştırmasıdır. Kavramsal çerçeveye ulaşmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yerli ve yabancı kitap, dergi, tez, makale gibi bilimsel kaynaklar incelenerek alanyazın düzenlenmiştir. Belirlenen yazılı ve görsel kaynaklardan doğrudan ve dolaylı alıntılarının yanı sıra kişisel çalışmalarına da yer vererek araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

Çalışma dört temel bölümden oluşmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde nesne, nesneleştirme, imge ve hayvan imgesi kavramları açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde sanatta, felsefede ve mitolojide nesneleşen hayvan imgesi tarihsel süreçten

itibaren görsel ve yazılı kaynaklar doğrultusunda açıklanmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde 1960'lerden günümüze sanatta hayvan imgesini problem olarak benimsemiş önemli sanatçıların çalışmaları belirlenerek farklı bağlamlarda incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümde ise bu araştırma sürecinde incelenen sanatçı çalışmaları ve okumalardan yola çıkılarak oluşturulan kişisel çalışmalarına yer verilmiştir.

Kaynakça

- Atakan, N. (2008). *Sanatta Alternatif Arayışlar* (Çev. Z. Rona). İzmir: Karakalem Yayınevi.
- Academy, K. (2015). *Dürer'in Adem ve Havva İsimli Tablosu* [Video]. Erişim Adresi: <http://www.khanacademy.org.tr/video.asp?ID=8584>.
- Barrett, T. (2015). *Neden Bu Sanat?* (Çev. E. Ermert). İstanbul: Hayalperest Yayınevi. Bazin, G. (1998). *Sanat Tarihi* (Çev. Ü. Nural ve S. Hilav). İstanbul: Sosyal Yayınları. Bayav, D. (2009). "Resim Sanatında Ve Sanat Eğitiminde İmge". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 105-122.
- Berger, J. (2017). *Hayvanlara Niçin Bakarız?* (Çev. C. Çapan). İzmir: Tudem Yayın Grubu.
- Berger, J. (2017). *Sanatla Direniş* (Çev. A. Biçen). İstanbul: Metis Yayınları.
- Biner, C. İ. (2019). "Doğa Nerede?". Erişim Adresi: <https://www.unlimitedrag.com/post/do%C4%9Fa-nerede>.
- Yılmaz, Ö. (2015). "Kakımlı Kadın "The Lady With An Ermine"- Leonardo Da Vinci". Erişim Adresi: <https://www.sanatabasla.com/2015/02/kakimli-kadin-the-lady-with-an-ermine-leonardo-da-vinci/>.
- Canetti, E. (2016). *Hayvanlar Üzerine* (Çev. L. Konca). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Cai Guo-Qiang's Head On – 99 Wolves Crash Into A Glass Wall. (t.y.). Erişim Adresi: <https://publicdelivery.org/cai-guo-qiang-head-on/>.
- Darwin, C. (1978). *İnsanın Türeyişi* (Çev. Ö. Ünalın). Ankara: Onur Yayınları. Descartes, R. (2019). *Yöntem Üzerine Konuşma* (Çev. Ç. Dürüşken). İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Yardımcı, Alper Bilgehan. (2018). Sinoplu Filozof Diogenes (Diyojen) ve Etik Anlayışı. Ö. Kıran (Ed.), *Sosyal Bilimciler Gözüyle Sinop içinde* (ss. 385-397). Berikan Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, M. (2012). *Sanatın Günceli Güncelin Sanatı*. Ankara: Ütopya Yayınevi. Yong, A. (1 Nisan 2019). "Research Critique 6 Destructive Games".